

Velkommen

Efteruddannelse i integrativ neuropædagogik – Modul 5 – Dag 1

Læringsmål for undervisning

Viden om:

- ▶ kontekstuelle og psykiske belastningers betydning for borgerens trivsel

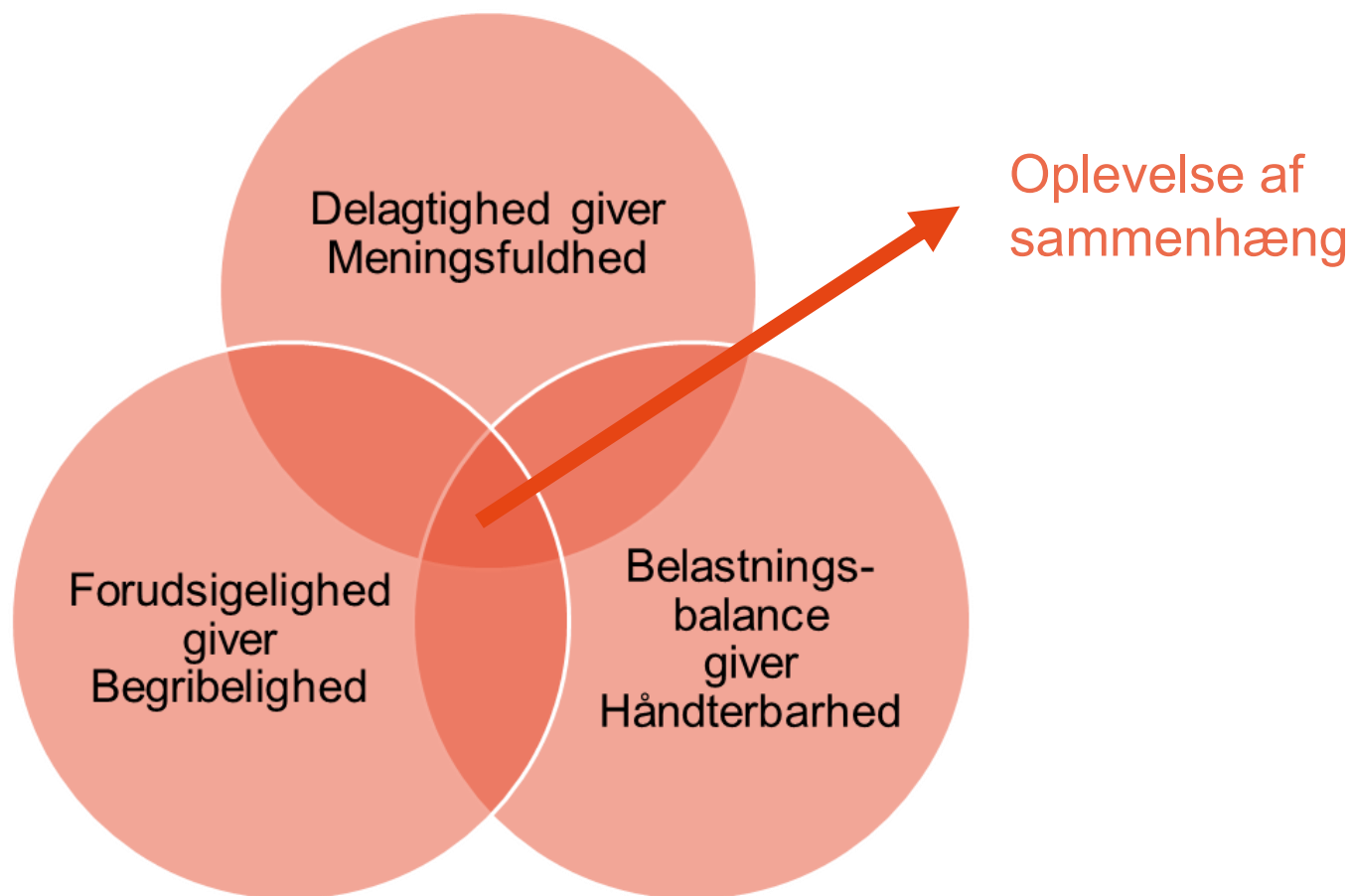
Færdigheder:

- ▶ Kan udarbejde handleplan til forebyggelse af konflikter

Kompetencer:

- ▶ Kan analysere og tilpasse ydre rammer, egen adfærd og pædagogisk intervention ift. forebyggelse og håndtering af udfordrende adfærd

Oplevelse af sammenhæng - Antonovsky

(Antonovsky, 2000)

Konfliktforebyggelse – Hvornår?

24 - 7 - 365

- ▶ Den lange bane - forebyggelse
- ▶ Den korte bane - håndtering

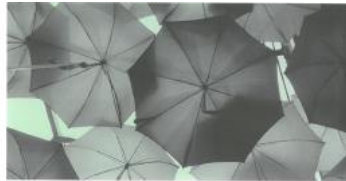
Konfliktforebyggelse – den lange bane

De beskyttende faktorer

Udadreagerende adfærd skyldes sjældent en enkelt faktor, men opstår i et komplekst samspil mellem borgeren, de fagprofessionelle og omgivelserne. Denne kompleksitet betyder, at der skal trækkes på mange redskaber i indsatsen for at hjælpe borgeren – og at der også skal være en særlig opmærksomhed på de fagprofessionelles faglige tilgang og egen adfærd samt på de fysiske rammer og organiseringen.

Beskyttende faktorer i arbejdet med voksne med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd

8 beskyttende faktorer kan være nødt til at forebygge og hæmme udadreagerende adfærd blandt voksne med udviklingshæmning. Det viser en undersøgelse, foretaget af VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd for Socialstyrelsen, VISSO.

Udadreagerende adfærd skyldes sjældent en enkelt faktor, men opstår i et komplekst samspil mellem borgeren, de fagprofessionelle og omgivelserne. Denne kompleksitet betyder, at der skal trækkes på mange redskaber i indsatsen for at hjælpe borgeren – og at der også skal være en særlig opmærksomhed på de fagprofessionelles faglige tilgang og egen adfærd samt på de fysiske rammer og organiseringen.

VIVE's undersøgelse står fast, at det er vigtigt at foretage en grundig udredning af borgers ressourcer og udfordringer for at forstå, hvad der udløser adfærd hos borgeren.

Undersøgelsen viser endvidere, at det er vigtigt at være opmærksom på personens tilgang og egen adfærd i mødet med borgeren, herunder også på, hvordan borgeren oplever mødet med de fagprofessionelle, samt på indretningen af de fysiske rammer og organiseringen af tilbudene, fx i form af udstødsdygtighedsøvelser, vandringer eller mulighed for faglig sparring.

De 8 beskyttende faktorer, identificeret af VIVE, er præsenteret på næste side.

Undersøgelsen er baseret på danske erfaringer og internationale studier og samler viden om de tilgængelige metoder eller værktøjer, som har vist sig særligt virksomme i arbejdet med borgere med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd. Undersøgelsen kan læses i sin helhed i rapporten „Udbytte af udviklingshæmning og udadreagerende adfærd – en kortlægning af virksomme metoder og anvendte praksis“ VIVE, 2018, samt i en præsentation „Voksne med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd – en kortlægning af virksomme metoder“ VIVE og Socialstyrelsen, 2018.

Beskyttende faktorer i arbejdet med voksne med udviklingshæmning og udadreagerende adfærd

› **Borgerens ressourcer og udfordringer**

De fagprofessionelle:

- har viden om borgerens kognitive, psykiske og kommunikative funktionsniveau
- har viden om somatiske problemstillinger og ordineret medicin
- har viden om sociale forhold, der kan påvirke borgeren
- har viden om andre forhold, der øger eller mindsker borgerens trivsel og mestring.

› **Borgerens ressourcer og hensigtsmæssige mestring**

De fagprofessionelle:

- støtter borgeren i at træne og udvikle hensigtsmæssige mestringsstrategier
- fokuserer på borgerens rettigheder og evne til selvbestemmelse
- tilbyder borgeren meningsskabende aktiviteter
- støtter borgeren i at opbygge sociale netværk
- støtter borgeren i at anvende velfærdsteknologi såsom kommunikationshjælpemidler.

› **Fagprofessionelles tilgang**

De fagprofessionelle:

- forebygger og håndterer udadreagerende adfærd på en ikke-konfronterende måde
- anvender anerkendende verbal kommunikation og kropssprog
- er nærværende og interesseret i samværet med borgeren
- arbejder på at nedtrappe konfliktniveauet
- respekterer borgerens personlige rum
- tilpasser løbende krav og forventninger til borgerens ønsker, behov og livssituation.

› **Fysiske omgivelser**

De fysiske rammer:

- skaber tryghed og overskuelighed i de fysiske rammer, herunder mulighed for ro
- giver borgeren mulighed både for socialt samvær og for at kunne trække sig tilbage
- understøtter fagpersonalets sikkerhed i interaktion med borgeren
- indrettes med inddragelse af borgerens ønsker og behov.

› **Den udadreagerende adfærds funktion**

De fagprofessionelle:

- har viden om forhold, der medvirker til at skabe og opretholde udadreagerende adfærd
- har viden om, hvad der gør situationer uhåndterbare for borgeren
- har viden om, hvad borgeren forsøger at kommunikere gennem sin adfærd.

› **Fagprofessionelles kompetencer og perspektiv på borgeren**

De fagprofessionelle:

- har specialiseret viden om målgruppen og den enkelte borgers særlige udfordringer
- har faglig viden og kompetencer til at forebygge og håndtere udadreagerende adfærd
- tilpasser krav og kommunikation til borgerens ressourcer
- forstår udadreagerende adfærd som noget, der udløses i samspillet mellem borger og omgivelser.

› **Borgerinddragelse**

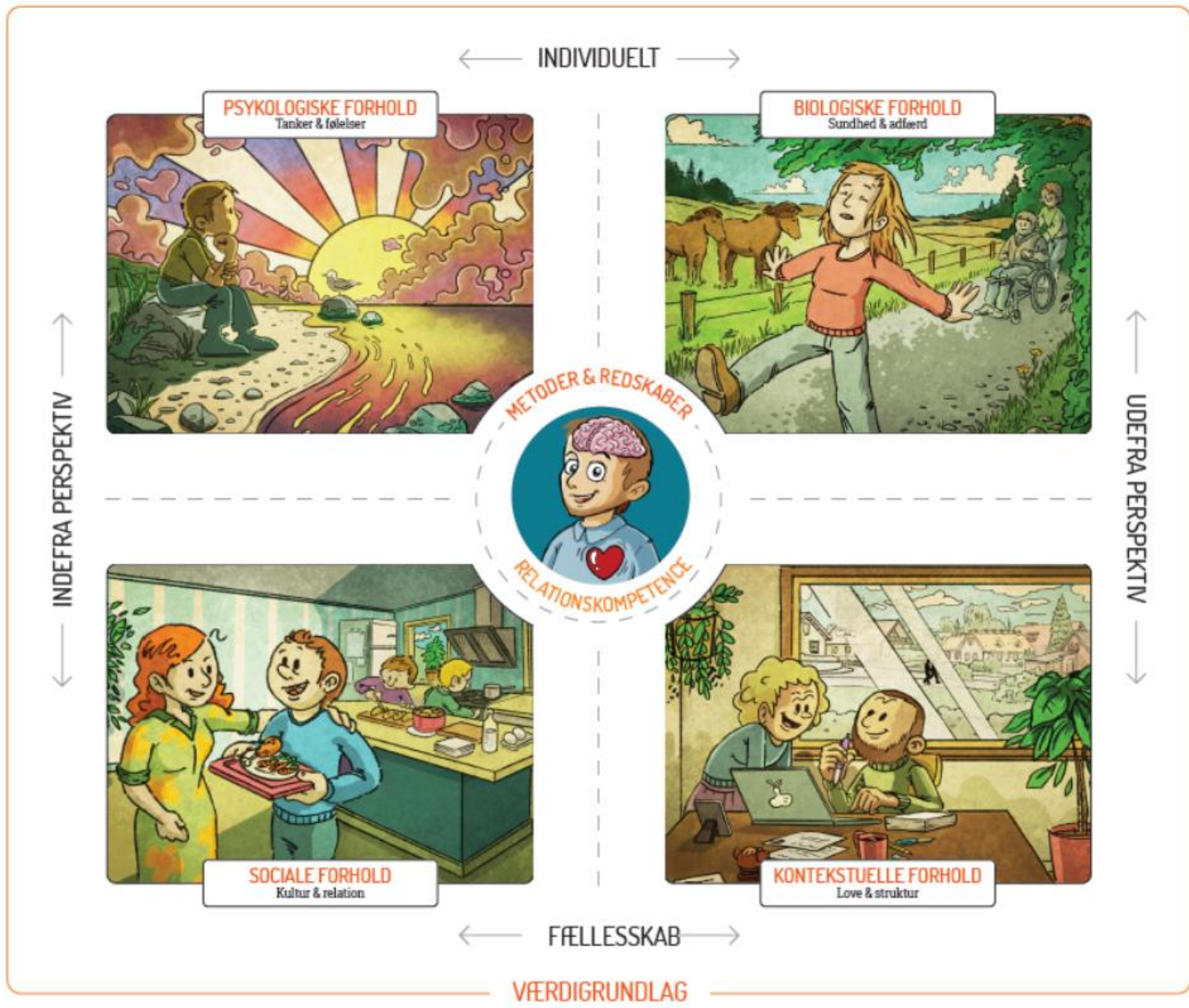
De fagprofessionelle:

- lader den enkelte borgers ønsker og behov være rammesættende for den specialpædagogiske praksis
- støtter borgeren i at udtrykke egne behov, ønsker og oplevelser
- inddrager borgeren i at identificere faktorer og situationer, der kan udløse udadreagerende adfærd
- inddrager borgeren i aftaler om forebyggelse og egen mestring af situationer, der kan føre til udadreagerende adfærd

› **Organisering**

Tilbuddet:

- har handlingsvejledende voldsforebyggelsespolitikker med fokus på trivsel og sikkerhed
- har retningslinjer for udvikling og fastholdelse af et positivt arbejdsmiljø
- sikrer, at de fagprofessionelle har de rette faglige kompetencer og mulighed for faglig sparring, supervision mv.
- arbejder systematisk med risikovurdering af den enkelte borger med inddragelse af borgerens perspektiv.

IRIS – hjælpespørgsmål

Psykologiske forhold (tanker og følelser)

Hvad ved vi om borgerens:

- Identitet
- Livshistorie
- Stress
- Traumer
- Sorg
- Tab
- Tilknytning (ex. borgerens erfaring med at give og modtage omsorg)
- Følelsesmæssig udviklingsalder
- Tryghed (ex. hvordan opleves borgerens grundlæggende tryghed?)
- Egen handicapforståelse
- Psykologiske forsvarsstrategier/mestringsstrategier
- Grundstemning

Biologiske forhold (sundhed og adfærd)

Hvad ved vi om:

- Diagnose
- Alder
- Kognitive udviklingsalder
- Medicin / bivirkninger
- Syn
- Hørelse
- Vægt
- Søvn
- Sansintegration
- Arousal
- Den fysiologiske seksualitet
- Kommunikation
- Generelt helbred (KRAM)
- Smerter

Sociale forhold (kultur og relation)

Hvad ved vi om borgerens:

- Kontakt til familie
- Venskaber
- Fritidsaktiviteter
- Kærester
- Sociale medier
- Relationer til personalet
(*obs. på kvaliteten af div. relationer*)
- Kulturelle baggrund
- Tab af relationer- ex. personaleudskiftning
- Samarbejde med eksterne instanser

Kontekstuelle forhold (love og struktur)

Hvad ved vi om:

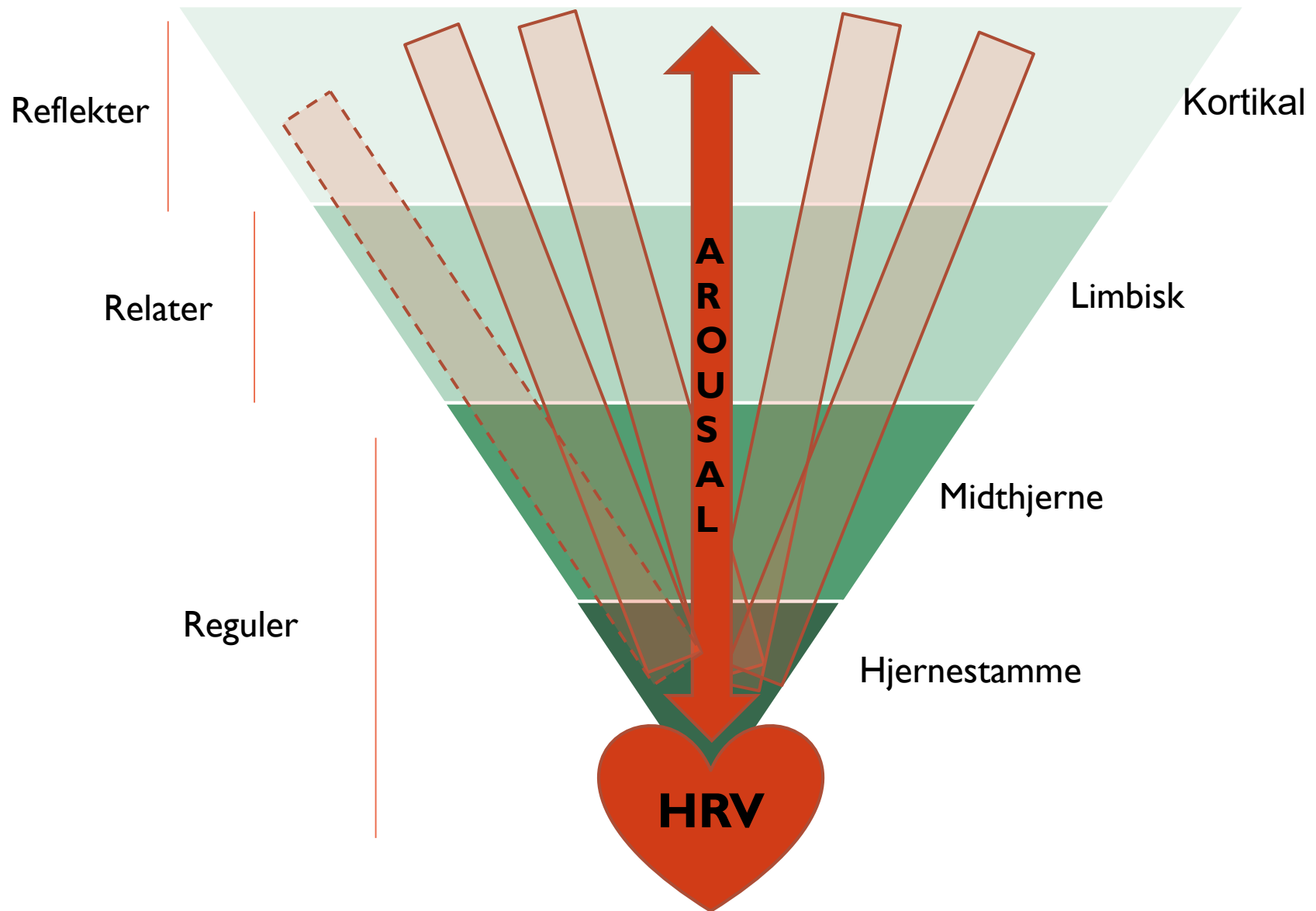
- VUM, mål, delmål, handleplan
- Dokumentation
- De fysiske rammer (ex. trivsel i egen bolig, lyd fra nabo m.m.)
- Er der tilstrækkelig faglig viden ift. målgruppen?
- Arbejds miljø
- Ledelse
- Konflikter der kan have indflydelse på borgeren (ex. samarbejdet mellem bosted, sagsbehandler og pårørende)
- Mulighed for selv- og medbestemmelse
- Politikker (ex. har stedet en seksualpolitik, voldsforebyggelsespolitik m.m.)
- Lovgivning

Faktortjekkeren

DE BESKYTTENDE FAKTORER	Hvis ja, hvordan og i hvilket omfang?	Hvis nej, hvad skal der særligt være opmærksomhed på?	Hvordan? Hvilke metoder/ redskaber kan evt. benyttes?
Faktorer, der særligt vedrører de fagprofessionelle: <ul style="list-style-type: none">• Faktor 1. Har de fagprofessionelle (tilstrækkelig) viden om borgerens ressourcer og udfordringer?• Faktor 2. Har de fagprofessionelle (tilstrækkelig) viden om adfærdens funktion?• Faktor 4. Har de fagprofessionelle særlige kompetencer og et forstående perspektiv på borgeren?• Faktor 5. Forebygger og håndterer de fagprofessionelles tilgang den udadreagerende adfærd?			
Faktorer, der særligt vedrører borgeren: <ul style="list-style-type: none">• Faktor 3. Understøttes borgerens ressourcer og hensigtsmæssige mestring af de fagprofessionelle?• Faktor 6. Inddrages borgeren?			
Faktorer, der særligt vedrører omgivelser og kontekst: <ul style="list-style-type: none">• Faktor 7. Understøtter de fysiske omgivelser borgerens behov og skaber tryghed?• Faktor 8. Understøtter organiseringen af tilbuddet arbejdet og skaber tryghed?			

Gruppearbejde

- ▶ Gå sammen to og to
- ▶ Interview hinanden i forhold til faktor-tjekkeren, med udgangspunkt i egen arbejdsplads/borger
- ▶ Brug listen med de beskyttende faktorer til refleksion
 - ▶ Fremlæggelse i plenum

Isbjerg modellen

Specifik adfærd

Tilgrundliggende
vanskeligheder

Problemskabende / udadreagerende adfærd

De bagvedliggende årsager

Arousal regulering

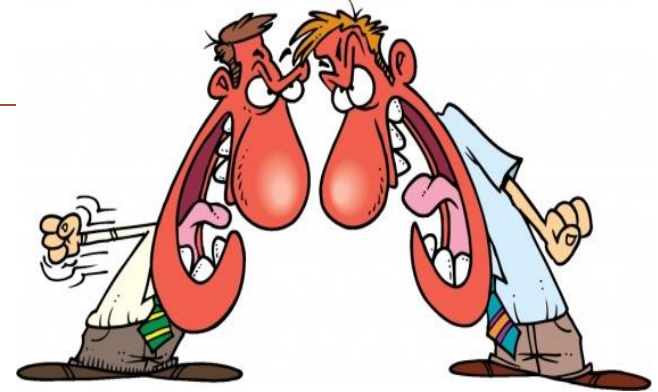
Borger/Navn Observationer:	Grøn Tryk/rolig – tegn og adfærd, hvad vi ser her?	Gul Årvågen/vagtsom – tegn og adfærd, hvad vi ser her?	Rød Alarmberedskab – tegn og adfærd, hvad vi ser her?
Hvad ser, observerer og oplever vi her?			
Hvilken pædagogik/tiltag ved vi, der understøtter borger til nedregulering af arousal (det ved vi virker beroligende)			
Hvilken tiltag virker optrappende/ opregulerende på borgers arousal? (hvad skal vi absolut ikke gøre?)			
Hvordan er min egen stemning/ arousal? Hvordan kan det ses udefra? Mærkes indefra?			
Hvad er hjælpsomt for mig ift. nedregulering? Hvad har jeg brug for at gøre selv? Hvad kan mine kolleger/leder gøre?			

Konflikthåndtering – den korte bane

Problemskabende adfærd

- ▶ Problemskabende adfærd er adfærd, der skaber problemer for omgivelserne
- ▶ Mestringsstrategier for den enkelte kan være et problem for andre
- ▶ Det er som oftest, når vi ikke forstår baggrunden for at problemer opstår, at der udvikles en konflikt
- ▶ For hvem er adfærden problemskabende?

(Hejlskov Elvén, 2010)

De tre vigtige principper i Low Arousal:

- ▶ Ansvarsprincippet
- ▶ Kontrolprincippet
- ▶ Princippet om affektsmitte

Stress

Akut Stress

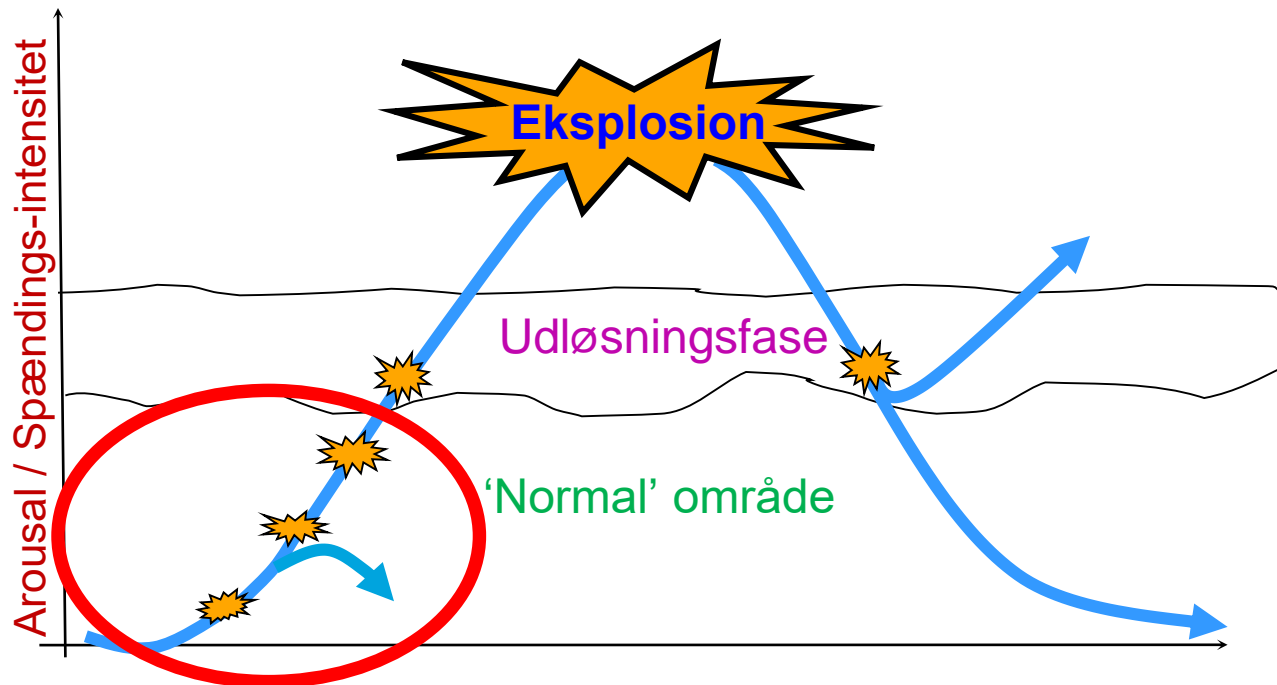

Stresstærskel

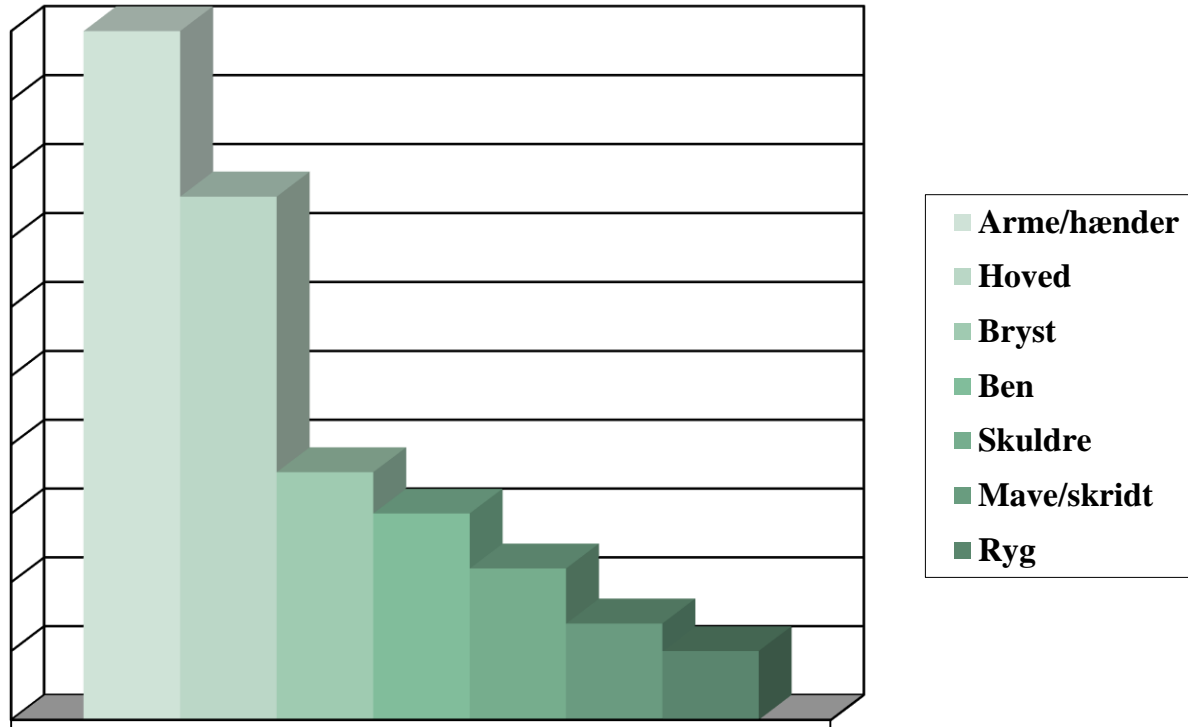

Grundlæggende Stress

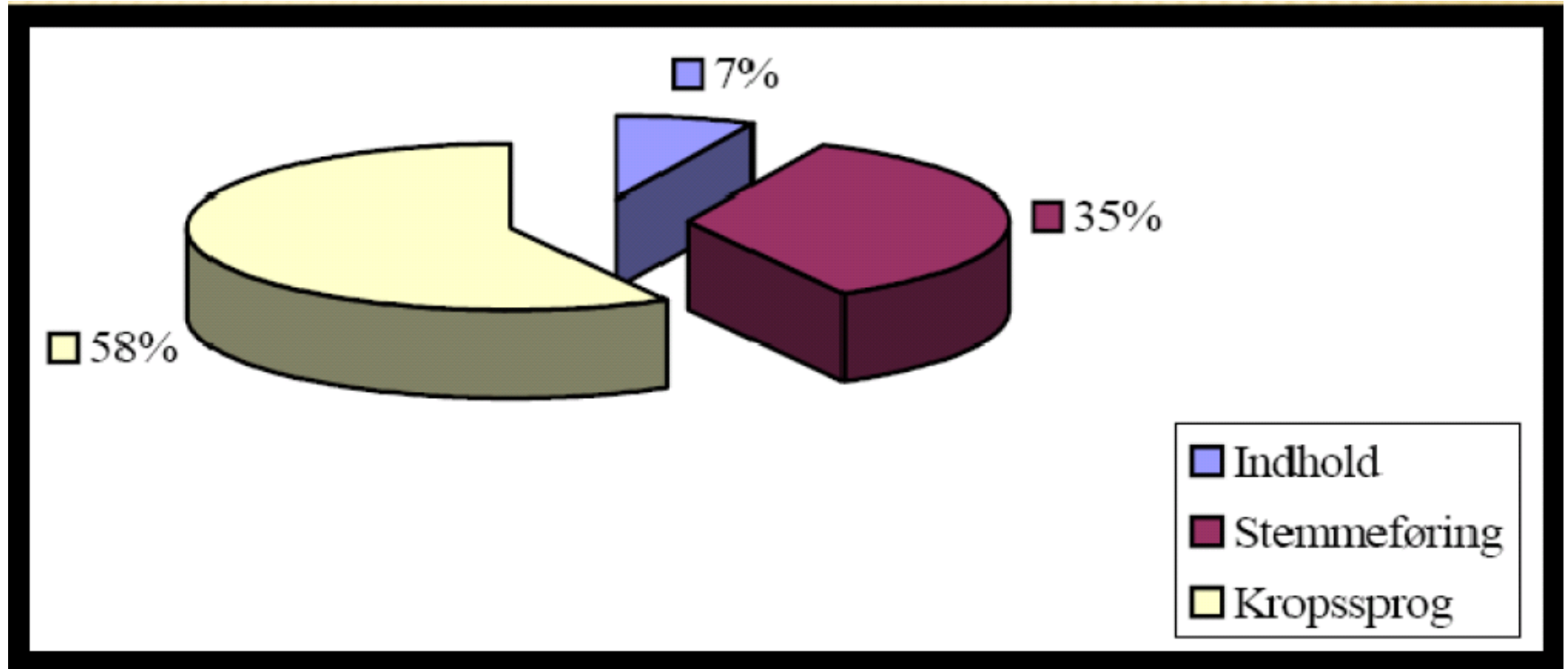
Forløb af et affektudbrud

Steder på kroppen man typisk bliver ramt

Hvordan påvirker jeg situationen?

Affektssmitte

- ▶ Spejlneuroner
- ▶ Vi påvirker og påvirkes konstant af omgivelserne
- ▶ Vigtigt at være bevidst om:
 - ▶ Hvordan påvirker jeg selv situationen?
 - ▶ Hvordan påvirkes jeg af situationen?

Stressprofil - inspireret af Bo Hejlskov Elvén

Stressprofil			
Situationsbestemte stressfaktorer	Advarselstegn	Beskyttende faktorer	
		Personlige <i>(Hvad gør beboeren for at beskytte sig)</i>	Omgivelserne <i>(Hvad gør personalet for at hjælpe beboeren)</i>
Stressgrænse			
Grundlæggende stressfaktorer <i>(Det vi ved og det vi ser)</i>		Beskyttende faktorer – pædagogik på den lange bane	

Ex fra VISO sag

Stressprofil - M			
Situationsbestemte stressfaktorer	Advarselstegn	Beskyttende faktorer	
"Ulykker" (fx han falder og slår sig) Trøst/kram (berøring) Gæster Når mor ikke putter Usikre/utydelige voksne Krav fra andre der ikke er primær person Ting der ikke er på sin plads Skift/opbrud	Udadreagerende "Sort i øjnene" Tisser i bukserne Råb, skrig JA/NEJ stress Hopper, gokker hovedet m.m. Ked af det/på grådens rand Urolig/flakkende Piller i afføring Piller hul (finger, bryst) Mere snakkende Mere søgende Vil bekræftes -> kigger på tæt relation Ordner Laver flere systemer i systemerne	Personlige	Omgivelserne
		Tryk på knappen Piller Søger kendt reaktion (gokker hovedet, siger navn gentagende) Rydder op	Fred og ro (fysisk skærmet) Færre krav Puslespil iPad Små pauser (fx bog) Ingen valg At sige "Det har de voksne styr på", "Det står fint" Tydelige regler/aftaler
Stressgrænse			
Grundlæggende stressfaktorer	Under grænsen ses XXX rolig, afbalanceret og i trivsel.	Beskyttende faktorer – pædagogik på den lange bane	
Tilknyningsforstyrret Høj smertetærskel Vil gerne gøre det rigtige Sansemæssige udfordringer (lugter og hører alt) M.m.		Indsæt beskrivelse af fælles pædagogisk indsats.	

Stressprofil i praksis

- ▶ Gå sammen i grupper, men arbejd individuelt med Jeres borger
- ▶ Udfyld stressprofilen (overfør gerne fra arousal-reguleringskemaet)
- ▶ Brug gruppen til sparring
 - ▶ Opsamling i plenum